

สตรีอิหร่านลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้หรือไม่

นายชูชาติ พุดเพ็ญ
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ
กลุ่มงานภาษาสเปน เยอรมัน และอาหรับ
สำนักภาษาต่างประเทศ

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่านกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้นในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรายชื่อผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีอิหร่านมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๐๔๘ ราย โดยมีผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนผ่านมติการให้ความเห็นชอบโดยสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญเพียง ๖ ราย จากแนวคิด ๒ กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มแรกคือ กลุ่มแนวคิดอนุรักษนิยมสายกลางร่วมกับกลุ่มแนวคิดปฏิรูป ประกอบด้วย ๑) นายอาซัน รูฮานีย์ ประธานาธิบดีอิหร่านคนปัจจุบัน ๒) นายอิสฮาก ญาฮานกีรีย์ และ ๓) นายมูสตอฟา ฮาซิมีย์ ตอบา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ขณะที่กลุ่มที่สองคือ กลุ่มอนุรักษนิยมสุดโต่ง ประกอบด้วย ๔) นายอิบรอฮีม รอฮีซี นักการศาสนาและอดีตอัยการสูงสุด ๕) นายมุฮัมหมัดบาگیر กอลีบาฟ อดีตผู้บัญชาการกองทัพอิหร่าน และ ๖) นายมูสตอฟา เมร์ซาลิม อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (ดังภาพแสดงตัวบุคคลดังนี้)

นอกจากนั้น บรรดาผู้สมัครที่ผ่านการเห็นชอบดังกล่าวล้วนเป็นเพศชายทั้งสิ้น โดยทุกคนต่างรณรงค์หาเสียงในโค้งสุดท้ายอย่างเข้มข้น โดยเปิดให้ผู้สมัครทุกคนสามารถหาเสียงออกอากาศผ่านช่องโทรทัศน์ โดยเป็นการถ่ายทอดสดทั่วประเทศ นับเป็นโอกาสที่ผู้สมัครแต่ละคนจะได้แสดงวิสัยทัศน์และโต้แย้งระหว่างกัน ทั้งนี้ ผู้ลงสมัครทุกคนต่างชูประเด็นที่สังคมอิหร่านให้ความสำคัญ อาทิ การแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนปัญหาสังคมอื่น ๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคม

อย่างไรก็ตาม บทความนี้มุ่งเน้นเกี่ยวกับสิทธิสตรีกับการลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีอิหร่านว่าเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้หรือไม่ และกฎหมายสูงสุดภายใต้ระบบการปฏิวัติอิสลามแห่งอิหร่านจะต้านกระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร

สตรีอิหร่านเป็นผู้นำประเทศได้หรือไม่

คำว่า “เพศชาย” เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และเงื่อนไขสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอิหร่าน กล่าวคือ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีต้องเป็นเพศชาย แต่ประเด็นนี้ยังคงเป็นความหวังของบรรดานักการเมืองสตรีที่ปรารถนามีส่วนร่วมในเส้นทางการเมืองโดยวิธีการเลือกตั้งประธานาธิบดี เนื่องจากผู้มีอำนาจหลายหน่วยงานสะท้อนถึงข้อถกเถียงเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรืออย่างน้อยอาจมีนัยเชิงการปฏิรูปการเมืองและการมีส่วนร่วมของสตรีอย่างมีนัยสำคัญ เห็นได้จากบทสัมภาษณ์ในการเปิดแถลงข่าวของ นายอับบาส คอดาบีย์ โฆษกคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ระบุถึงการมีส่วนร่วมของสตรีในการลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งนี้ว่าเป็นเรื่องที่กระทำได้ เนื่องจากสภาพที่กษัตริย์รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเกิดปัญหาการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สภาพที่กษัตริย์รัฐธรรมนูญกำลังพิจารณาและให้น้ำหนักมากเป็นพิเศษอยู่ในขณะนี้ไม่ใช่เพียงเรื่องเพศสภาพอย่างเดียว แต่รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาของผู้สมัครด้วย และผู้สมัครที่เป็นสตรีต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญคือ ต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครว่ามีครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีหรือไม่ เนื่องจากตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการตีความเนื้อหาหรือถ้อยความในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะมาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญอิหร่านซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดจะดำเนินไปในทิศทางใดต้องรอคอยต่อไป

มาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญอิหร่านฉบับปัจจุบัน

ทุกครั้งหากเกิดประเด็นข้อถกเถียงตีความข้อกฎหมายระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานรัฐเกิดขึ้น จะมีการนำประเด็นเหล่านี้เสนอให้หน่วยงานหลักรับผิดชอบ เพื่อให้ออกคำวินิจฉัยโดยมีข้อยุติถึงที่สุด โดยเฉพาะมาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญอิหร่านฉบับปัจจุบันบัญญัติว่า “เพศชาย” คือเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอิหร่านที่กลายเป็นปัญหาเชิงมุมมองและความเห็นต่างซึ่งยังไม่มีข้อสรุปชัดเจนจากสภาพที่กษัตริย์รัฐธรรมนูญ และอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยประเด็นข้อขัดแย้งเชิงกฎหมาย แต่ดูเหมือนว่า บทบัญญัติดังกล่าวกลายเป็นชนวนข้อโต้แย้งในสังคมอิหร่านมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระยะหลัง ๆ บรรดาสตรีในสังคมอิหร่านต่างรณรงค์เรียกร้องและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นดังกล่าวอย่างกว้างขวาง ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างพยายามออกมาอธิบายกับสังคมโดยมุ่งหวังเพียงเพื่อให้สถานการณ์ผ่อนคลายลง ตัวอย่างเช่น ประธานคณะกรรมการกำกับผลประโยชน์แห่งรัฐระบุว่า “มาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีต้องเป็นเพศชาย” ซึ่งข้อความในบทบัญญัตินี้หมายความว่ารวมเพศหญิงด้วยและเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาเจตนารมณ์ รวมถึงแนวทางการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะเห็นว่าสถานการณ์ขณะนั้นยังไม่เหมาะสมหรือเอื้อให้สตรีเข้าสู่ระบบการเมืองการปกครองหรือขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ เพราะเป็นช่วงการจัดสรรอำนาจหลังชัยชนะของขบวนการปฏิวัติอิสลามอิหร่านในปี ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙)

ขณะที่ข้อมูลจากสำนักข่าวฟาริสของอิหร่านกล่าวถึงนิยามคำว่า “ชาย” มิได้หมายถึงเพศสภาพเท่านั้น เนื่องจากตามศัพท์เทคนิคของภาษาเปอร์เซียคำนี้รวมถึงเพศหญิงด้วย หรือบางนัยอธิบายว่าไม่เพียงแต่เพศชายเท่านั้น แต่คำนี้กินความหมายรวมถึงผู้มีคุณธรรมความดีเป็นที่ประจักษ์ด้วย แต่ในความเป็นจริงสตรี

อิหร่านกลับไม่ได้รับสิทธิ์ให้สามารถเข้าสู่เส้นทางการลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีได้เลย นับตั้งแต่การปฏิวัติอิสลามอิหร่านในปี ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) เป็นต้นมา เนื่องจากดาบอาญาสิทธิ์อยู่ในมือของสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่วินิจฉัยตีความกฎหมายและกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีตามมาตรา ๓๙ ของรัฐธรรมนูญอิหร่าน และแม้ว่าสมาชิกสภาที่ปรึกษา (รัฐสภา) ซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติหรือรัฐสภาแห่งอิหร่านจะทุ่มเทความพยายามเพื่อยุติปัญหาข้อขัดแย้งเชิงกฎหมายในประเด็นนี้และเสนอญัตติเพื่อให้มีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑๕ ก็ตาม แต่การแก้ไขเพิ่มเติมกลับถูกตีตกไปทุกครั้งเมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภา และความศักดิ์สิทธิ์ของมาตรานี้อยู่ภายใต้สภาพพิทักษ์รัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสกัดมิให้สตรีลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีนั่นเอง

บทบาทสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

สภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ สภานี้ถือเป็นองค์กรตุลาการสูงสุดในอิหร่าน มีคณะตุลาการรวมทั้งสิ้น ๑๒ คน แบ่งออกเป็นนักวิชาการวินิจฉัยกฎหมายอิสลาม ๖ คน เป็นการแต่งตั้งโดยตรงจากผู้ชี้ขาดสูงสุดแห่งการปฏิวัติอิสลาม และอีก ๖ คน มาจากการสรรหาและพิจารณาคัดเลือกจากสภาที่ปรึกษา (รัฐสภา) ตามคำแนะนำของประธานสูงสุดของอำนาจฝ่ายตุลาการ สภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ อาทิ การให้ความเห็นชอบการสรรหาสมาชิกสภาฝ่ายนิติบัญญัติ การให้ความเห็นชอบกฎระเบียบและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา การวินิจฉัยชี้ขาดทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศทั้งเรื่องเกี่ยวกับประเด็นการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ การพิจารณาและให้ความเห็นชอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในระดับรัฐสภาและระดับประธานาธิบดี ตลอดจนการสรรหาสมาชิกสภาผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น และอำนาจหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวินิจฉัยตีความข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญและการกำหนดกรอบระยะเวลาการให้ความเห็นชอบกฎหมายหรือยกเลิกกฎหมายที่ผ่านกระบวนการพิจารณาของรัฐสภาหรือลงมติเรียบร้อยแล้วว่ามีความสอดคล้องหรือขัดกับหลักการปฏิวัติอิสลามหรือไม่

หากพิจารณาตามตัวชี้วัดการลงสมัครรับเลือกตั้งของสตรีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าไม่มีสตรีคนใดมีบาร์มีเพียงพอในการเสนอชื่อเข้าสู่เส้นทางการขึ้นสู่อำนาจรอบนี้ยังอยู่กับ นายฮาซัน รูฮานีย์ ผู้ลงสมัครเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดีอิหร่านสมัยที่ ๒ และดูเหมือนว่าการเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดีครั้งนี้ ไม่มีผู้สมัครคนใดสามารถต่อกรกับประธานาธิบดีคนปัจจุบันได้เลย แม้ว่าจะมีคู่แข่งคนสำคัญอย่างเช่น นายอิบรอฮีม ร่อฮ์ซี^๑ และ นายมูสตอฟา ซาลิม^๒ จากพรรคแนวคิดนิยมกระแสอิสลามสุดโต่งก็ตาม

สตรีคนแรกที่ลงสมัครรับเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดี

ตลอดช่วงระยะเวลา ๑๕ ปีที่ผ่านมา มีสตรีอิหร่านคนแรกนามว่า นางอะซอม ตอลกอเนีย^๓ เสนอชื่อลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยไม่สนใจคำบัญญัติที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า “ผู้ชาย” และยืนยันว่าสตรีย่อมมีสิทธิ์เท่าเทียมกับบุรุษ แต่สุดท้ายชื่อของเธอถูกปฏิเสธโดยสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ซึ่งขณะนั้นเป็นการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ๒๕๕๒ (ค.ศ. ๒๐๐๙) โดยโฆษกประจำสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญชี้แจงสาเหตุการขาดคุณสมบัติของ นางอะซอม ตอลกอเนีย ว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสภาพ แต่เป็นเรื่องของการขาดคุณสมบัติด้านอื่น

^๑ อดีตอัยการสูงสุดและแกนนำหลักของกลุ่มแนวคิดสายอนุรักษนิยม

^๒ นายมูสตอฟา ซาลิม อายุ ๖๙ ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิศวกรรมเครื่องกลจากประเทศฝรั่งเศส เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในรัฐบาลสมัยที่สองของ ประธานาธิบดี ฮาซิมีย์ รอฟซันญานีย์ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖-๒๕๔๐ (ค.ศ. ๑๙๙๓-๑๙๙๗)

^๓ นางอะซอม ตอลกอเนีย เป็นบุตรของ อายาตุลเลาะห์อะหมัด ตอลกอเนีย แกนนำในคณะปฏิวัติอิสลามอิหร่าน และมีบทบาทนำร่วมมือก่อการรัฐประหารในคณะปฏิวัติอิสลามแห่งอิหร่าน เพื่อโค่นล้มระบอบกษัตริย์ในปี ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙)

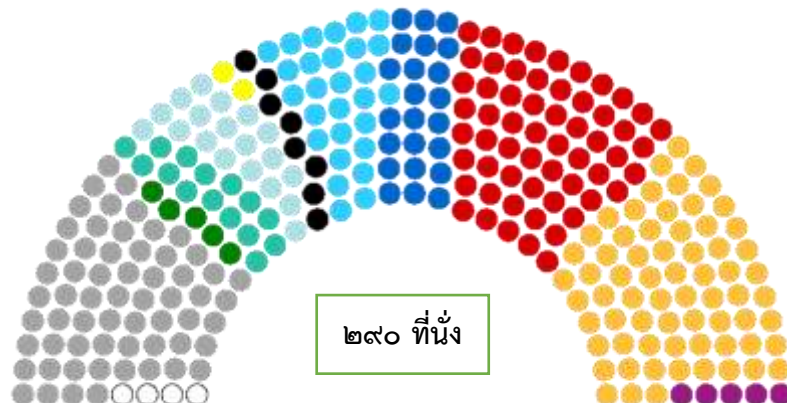

นางอะซอม ตอลกอนีย์ นักการเมืองสตรีอิหร่านคนแรกที่ประกาศลงสมัครรับเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดี

เมื่อเป็นเช่นนี้กระแสได้กลับจึงเกิดขึ้นโดย นางอะซอม ตอลกอนีย์ ได้เขียนบทความลงเผยแพร่ภายใต้หัวข้อ “หากหลักการของกฎหมายจำกัดเฉพาะเพศชายย่อมถือเป็นการละเมิดสิทธิสตรีอิหร่านกว่า ๓๐ ล้านคน” ซึ่งเนื้อหาในบทความดังกล่าวยังระบุอีกว่า “ครั้งเมื่อดิฉันได้เสนอชื่อลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีครั้งแรก ขณะนั้นพบว่า พวกเราเหล่านักการเมืองสตรีมีจำนวน ๙ คน แต่วันนี้หากนับดูแล้วจำนวนสตรีที่สนใจการเมืองและต้องการเสนอชื่อลงสมัครรับเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดีพุ่งสูงกว่า ๙๐ คน ดังนั้น องค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ควรพิจารณาทบทวนประเด็นเหล่านี้โดยเร็วก่อนที่จำนวนสตรีผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีจะมากกว่า ๙ ล้านคน” โดยในการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งล่าสุดเมื่อปี ๒๕๕๖ (ค.ศ. ๒๐๑๓) มีผู้สมัครที่เป็นสตรีรวม ๓๐ คน ส่งชื่อสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่สุดท้ายต้องมีอันตกล้มไปตามมติของสภาพัฒนาการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎรด้วยเหตุนี้เองถือเป็นการตอกย้ำสถานการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสิทธิการเข้าสู่อำนาจสูงสุดของสตรีอิหร่านที่ยังคงมีดมนต่อไป แม้สัดส่วนสมาชิกสตรีในรัฐสภาอิหร่านที่เพิ่มขึ้นจะดูเหมือนว่าเป็นกระแสของผู้มีอำนาจที่ต้องการลดแรงกดดันจากภายนอก

สัดส่วนสตรีในรัฐสภาอิหร่านอดีตจนถึงปัจจุบัน

ดูเหมือนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีอิหร่านจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ หลังการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาอิหร่านและผลการเลือกตั้งปรากฏว่ามีนักการเมืองสตรีได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งและได้ที่นั่งในรัฐสภาทั้งสิ้น ๑๗ ที่นั่ง คิดเป็นร้อยละ ๖ ของจำนวนที่นั่งทั้งหมดในรัฐสภาอิหร่าน ๒๙๐ ที่นั่ง ซึ่งนับว่าสัดส่วนสมาชิกสตรีในรัฐสภาอิหร่านมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น หากพิจารณากับช่วงเวลาที่ผ่านมาซึ่งมีสมาชิกเพียง ๙ ที่นั่งเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ยังคงเป็นปัญหาต่อไปอย่างแน่นอน เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พรรคการเมืองที่มีแนวคิดอนุรักษนิยมสุดโต่งประกาศมาโดยตลอดว่าสตรีอิหร่านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและไม่มีสิทธิ์เข้าสู่เส้นทางการเมือง แต่บรรดาพรรคการเมืองแนวคิดปฏิรูป หรือนิยมทางสายกลางต่างทุ่มความพยายามเพื่อให้สัดส่วนที่นั่งของสตรีในรัฐสภาอิหร่านเพิ่มมากขึ้นจากที่เคยเป็นมาในอดีต ทั้งนี้ มีสถิติที่น่าสนใจ โดยการสำรวจของหนังสือพิมพ์เดอะการ์เดียนของอังกฤษ (The Guardian) ได้จัดทำไว้ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี ๒๕๕๖ (ค.ศ. ๒๐๑๓) สรุปได้ว่า นับตั้งแต่การปฏิวัติอิสลามอิหร่านในปี ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกรัฐสภาสตรีที่ชนะการเลือกตั้งรวมทุกสมัยมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๙ รายเท่านั้น

นับตั้งแต่เดือนตุลาคมปี ๒๕๕๙ (ค.ศ. ๒๐๑๖) เป็นต้นมา พบว่า บทบาทของสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากบรรดาสตรีอิหร่านจำนวนมากออกมาเรียกร้องและรณรงค์ให้ผู้มีอำนาจหันมาทบทวนและพิจารณาแนวทางสู่การเพิ่มสัดส่วนสมาชิกรัฐสภาสตรีภายใต้ชื่อ “มาเปลี่ยนโฉมหน้ารัฐสภากันเถอะ” ทั้งนี้ ตามข้อเท็จจริงเมื่อพิจารณาข้อยอดผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดีครั้งล่าสุดนี้พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๔๘ ราย ในจำนวนนี้สตรีลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีรวมทั้งสิ้น ๑๓๗ คน และปรากฏชื่อของ นางอะซอม ตอลกอนีย์ แกนนำสตรีคนสำคัญที่ต่อสู้เพื่อยกสถานะและบทบาททางการเมืองให้สตรีมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับเพศชายรวมอยู่ด้วย

บรรณานุกรม

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (ภาษาอาหรับ)

อินด์ ปีชัณฑ์ : ๒๐๑๗ “สตรีอิหร่านเข้าสู่อำนาจปกครองได้จริงหรือ” สืบค้นเมื่อ ๐๒/๐๕/๒๐๑๗

Retrieved from

<http://altagreer.com/%D9%87%D9%84-%D8%AA%D8%AD%D9%83%D9%85-%D8%A5%D9%8A%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%85%D8%B1%D8%A3%D8%A9%D8%9F/>

สำนักข่าวซีเอ็นเอ็นอาราบิก : ๒๐๑๖ “สัดส่วนสมาชิกสภาสตรีอิหร่านเพิ่มขึ้น สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมอิหร่าน” สืบค้นเมื่อ ๑๒/๐๕/๒๐๑๖ Retrieved from

<https://arabic.cnn.com/world/2016/05/03/iran-women-parliament>

สำนักข่าวอัลญาซีเราะห์ : ๒๐๐๔ “บทบาทของสภาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” สืบค้นเมื่อ ๑๕/๐๕/ ๒๐๑๗

Retrieved from

<http://www.aljazeera.net/specialcoverage/coverage2004/2004/10/3/%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3-%D8%B5%D9%8A%D8%A7%D9%86%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%B3%D8%AA%D9%88%D8%B1>